



ČESKÁ REPUBLIKA  
ROZSUDEK  
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyní JUDr. Kateřinou Štěpánovou, Ph.D., ve věci

žalobců: a) L. R.  
b) nezl. E.R.  
c) nezl. A. R.  
d) D.R.  
všichni státní příslušnost Ruská federace  
žalobci b) a c) zastoupeni žalobkyní a) jako zákonnou zástupkyní  
všichni právně zastoupeni Mgr. Vratislavem Tauberem, advokátem  
sídlem nám. 28. října 9, 602 00 Brno

proti  
žalovanému: **Ministerstvo vnitra České republiky**  
sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

v řízení o žalobách proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 5. 2023, č. j. OAM-72/ZA-ZA11-D07-2023, a proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 5. 2023, č. j. OAM-1076/ZA-ZA11-2022, o udělení mezinárodní ochrany,

takto:

- I. Věci vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 18 Az 23/2023 a 18 Az 24/2023 **se spojují** ke společnému projednání, přičemž nadále budou vedeny pod sp. zn. 18 Az 23/2023.

Shodu s prvopisem potvrzuje M. R.

- II. Rozhodnutí Ministerstva vnitra České republiky, odboru azylové a migrační politiky, ze dne 4. 5. 2023, č. j. OAM-72/ZA-ZA11-D07-2023, se ruší a věc se žalovanému vrací k dalšímu řízení.
- III. Rozhodnutí Ministerstva vnitra České republiky, odboru azylové a migrační politiky, ze dne 4. 5. 2023, č. j. OAM-1076/ZA-ZA11-2022, se ruší a věc se žalovanému vrací k dalšímu řízení.
- IV. Žalovaný je povinen zaplatit žalobcům náklady řízení ve výši 37 099 Kč k rukám advokáta Mgr. Vratislava Taubera, a to do 30 dnů od nabytí právní moci tohoto rozhodnutí.

### Odůvodnění:

#### I. Specifikace věci

1. V předmětné věci se žalobci domáhají přezkumu výše specifikovaných rozhodnutí žalovaného, na jejichž podkladě byly žádosti žalobců o udělení mezinárodní ochrany shledány nepřipustnými dle § 10a odst. 1 písm. b) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) a řízení o udělení mezinárodní ochrany byla dle § 25 písm. i) zákona o azylu zastavena [rozhodnutí ze dne 4. 5. 2023, č. j. OAM-72/ZA-ZA11-D07-2023, ve věci žalobců a), b) a c) a rozhodnutí z téhož dne, č. j. OAM-1076/ZA-ZA11-2022, ve věci žalobce d)]; též bylo rozhodnutím určeno, že státem příslušným k posouzení podaných žádostí žalobců je podle článku 3 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (dále jen „nařízení Dublin III“), Finská republika.
2. Pro upřesnění krajský soud uvádí, že žalobkyně a) a žalobce d) jsou manželé a rodiči nezletilých dětí – žalobců b) a c).
3. Krajský soud s ohledem na obsah žaloby žalobců a) až c), původně vedené u zdejšího soudu pod sp. zn. 18 Az 23/2023, a žalobce d), původně vedené u zdejšího soudu pod sp. zn. 18 Az 24/2023, rozhodl o spojení uvedených věcí ke společnému projednání a rozhodnutí pod sp. zn. 18 Az 23/2023 v souladu s § 39 odst. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, v platném znění (dále jen „s. ř. s.“), protože kauzy spolu skutkově souvisejí. Žalobci tvoří nukleární rodinu.

#### II. Skutková zjištění vyplývající z obsahu správních spisů

4. Žalobkyně a) společně se svými nezletilými dětmi, žalobci b) a c), vycestovala ze země původu v měsíci listopadu 2022 do Rakouské republiky, odkud pokračovala do České republiky, kam přijela dne 12. 11. 2022. V minulosti nepobývala dlouhodobě v žádném členském státě Evropské unie a doposud nežádala o mezinárodní ochranu.

5. Žalobkyně je společně s nezletilými žalobci držitelkou víz vydaných Finskou republikou dne 27. 7. 2022 s platností od 28. 7. 2023 do 27. 1. 2023, počtem 90 dnů pobytu na území a možností více vstupů. K Finské republice nemají žalobci žádný jiný vztah.
6. Dne 20. 12. 2023 podala žalobkyně i nezletilí žalobci žádost o mezinárodní ochranu.
7. Důvodem žádosti je nesouhlas s politickým uspořádáním v Ruské federaci. Žalobkyně byla v zemi původu zaměstnána ve školském vzdělávacím zařízení, přičemž není ztotožněna s vizí současné politické situace, kterou měla prezentovat studentům. Porušovala tak své povinnosti, což jí bylo vedením školy ústně vytýkáno a hrozilo jí nahlášení příslušným orgánům. Žalobkyně zdůraznila, že nechce, aby děti vyrůstaly ve fašistickém státě, snaží se je bránit před propagandou, děti navštěvovaly státní školské zařízení, kde měly povinnost účastnit se ideologických hodin. Obává se uvěznění. Zdravotní omezení žalobci nemají, léky pravidelně neužívají. Žalobkyně upřesnila, že má zájem pobývat v České republice společně s manželem. Manžel žalobkyně, žalobce d), rovněž žadatel o mezinárodní ochranu, podporuje ukrajinskou armádu, a proto se nemůže vrátit do země původu. Děti nemohou vyrůstat bez otce. Pokoušela se opatřit si české vízum, avšak bezúspěšně, nejprve z důvodu pandemie onemocnění covid-19, následně z důvodu postoje České republiky k vydávání oprávnění k pobytu občanům Ruské federace; podané žádosti o sloučení rodiny nebyly vyřízeny. Proto si opatřila společně s dětmi vízum Finské republiky, neboť administrativní proces byl jednodušší. Ve Finské republice neměla zájem pobývat. V České republice nemá žádné příbuzné, nacházejí se zde rodinní známí.
8. Žalovaný požádal dne 3. 2. 2023 Finskou republiku o převzetí příslušnosti k posouzení žádostí o mezinárodní ochranu žalobkyně a nezletilých žalobců v souladu s nařízením Dublin III, neboť tito byli držitelé víz Finské republiky. Dne 6. 2. 2023 obdržel žalovaný informaci, že Finská republika uznala svou příslušnost k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu žalobkyně a nezletilých žalobců.
9. Správní spis obsahuje mj. Informaci OAMP ze dne 10. 2. 2023 týkající se azylového systému ve Finské republice.
10. Žalobce d) přicestoval do České republiky v roce 2018, pracuje jako řidič a pravidelně se pohybuje po jiných státech Evropské unie. Od příjezdu byl v pravidelném kontaktu se svou rodinou.
11. Dne 9. 12. 2023 požádal žalobce d) o mezinárodní ochranu. Při pohovoru k žádosti uvedl, že dne 7. 12. 2022 bylo konzulátem Ruské federace v Lipsku rozhodnuto o zamítnutí jeho žádosti o vydání platného cestovního dokladu; jeho dosavadní cestovní doklad Ruské federace byl platný do 13. 12. 2022. Žalobce se domnívá, že důvodem nevydání cestovního dokladu souvisí s jeho aktivitami na sociálních sítích, podporou ozbrojených sil Ukrajiny nebo předvoláním k vojenské službě. Žalobce pravidelně finančně přispívá ukrajinské armádě prostřednictvím dobrovolníků. Žalobce je občanem Ruské federace, má částečně ukrajinské kořeny a nesouhlasí s konfliktem na Ukrajině. Z Ruské federace měl zájem se přesídlit již dříve pro svůj přetrvávající nesouhlas s vládním režimem. V roce 2011 až 2012 se účastnil politických demonstrací v Petrohradu. Při vycestování z Ruské federace se

nesetkal s problémy. V České republice si vytvořil zázemí, má zde bydlení, založil si i doplňkové penzijní připojištění. V listopadu 2022 za ním do České republiky přicestovala manželka a nezletilé děti; manželka pracovala ve školství, přičemž odmítala komunikovat vládní postoje studentům. Při doplňujícím pohovoru žalobce upřesnil, že ve Finské republice pobýval pouze jednorázově při výkonu svého povolání, v České republice má známé. Manželka a děti měly problém se získáním českého oprávnění k pobytu z důvodů souvisejících nejdříve s pandemií onemocnění covid-19, následně českými vládními opatřeními ve vztahu k občanům Ruské federace. Jediné rychlé řešení bylo získání víza Finské republiky. Ve Finsku by musel začít vše znovu, děti zde absolvují kurz českého jazyka a nastoupí do základní školy. Český jazyk je mu blízký, stejně tak i dětem, vzdělávání ve finštině by děti posunulo zpět a cesta by znamenala zásah do jejich dospívání, psychicky, celkového vývoje a osobnostních práv.

12. Zbývá doplnit, že žalobci a) až c) v průběhu řízení před žalovaným, konkrétně podáním ze dne 19. 4. 2023, vyzdvihli, nechtě je v jejich případě využito diskreční oprávnění dle článku 17 odst. 1 nařízení Dublin III, na jehož základě může každý členský stát rozhodnout posoudit žádost o mezinárodní ochranu, kterou podal státní příslušník třetí země (...), i když podle kritérií stanovených tímto nařízením není příslušný. Návrh odůvodnili tím, že žalobce d) žije a pracuje již dlouhodobě v České republice, je zde integrován a má vytvořeno veškeré sociální i pracovní zázemí, zařídil si penzijní připojištění, rodina v Rusku činila po celou dobu kroky k tomu, aby mohli společně žít v České republice. Pouze z důvodů nezávislých na jejich vůli si rodina nestihla vyřídit pobytové oprávnění. Rodina striktně odsuzuje vojenskou invazi Ruské federace na Ukrajinu, má silný vztah k České republice. Češi a Rusové jsou si etnicky blízko, kulturně, historicky i jazykově blízcí, jsou Slované. Ve Finsku nemají žádné zázemí, kamarády, příbuzné. Děti v České republice okamžitě začaly navštěvovat kurzy českého jazyka, který je pro ně blízký, byly přijaty na základní školy, kam nastoupily dne 17. 4. 2023, prohlubuje se jejich integrace do české společnosti. Ve věci je nutno přihlídnout k nejlepšímu zájmu dětí, přičemž samotné vycestování z Ruské federace, již bylo velkým zásahem do jejich zájmů, ovšem nezbytné z hlediska jejich bezpečnosti. Pokud by byly děti nuceny opět s ohledem na nařízení Dublin III vycestovat do jiné země, byly by vytrženy z prostředí, na které si již za svůj pobyt zvykly a vytvořily si zde vazby, mají zde své zázemí, začaly studovat. Negativně by to ovlivnilo jejich zdravý vývoj. Finsko je pro ně naprosto cizí a z hlediska jazykového i kulturního odlišná země.
13. Vzhledem k tomu, že Finská republika uznala svou příslušnost k posouzení žádostí o mezinárodní ochranu žalobkyně a nezletilých dětí, požádala Česká republika s ohledem na vzájemné rodinné vazby žalobců Finskou republiku i o převzetí odpovědnosti za žádost o udělení mezinárodní ochrany žalobce d). Finská republika uznala svou příslušnost i k posouzení žádosti žalobce d).
14. O žádostech o mezinárodní ochranu žalobců rozhodl žalovaný napadenými rozhodnutími, v nichž uzavřel, že státem příslušným k posouzení žádostí je Finská republika s ohledem na skutečnost, že žalobkyně a) a nezletilí žalobci b) a c) jsou držitelé víza Finské republiky. U žalobce d) pak s ohledem na rodinné vazby byl aplikován článek 11 citovaného nařízení. Žalovaný v napadených rozhodnutích předně na podkladě zpráv o azylovém systému ve Finsku usoudil, že Finská republika není státem, o němž by bylo možno *a priori* předpokládat, že by v něm docházelo k systémovým nedostatkům při azylových řízeních.

15. K aplikaci diskrečního oprávnění předpokládaného v článku 17 odst. 1 nařízení Dublin III, resp. k posouzení nejlepšího zájmu nezletilých dětí, žalovaný konstatoval, že finská legislativa stanovuje do 18 let povinnou školní docházku, nově příchozím žadatelům je stanovován individuální vzdělávací program. V přijímacích střediscích jsou dostupné překladatelské služby a volnočasové aktivity, lekce finského jazyka jsou povinné. Správní orgán je přesvědčen, že vycestování nezletilých dětí nebude znamenat natolik nepřiměřený zásah do jejich budoucího vývoje i vzhledem k blízkosti Finské republiky k severozápadnímu federálnímu okruhu Ruské federace, odkud rodina pochází. Nezletilí pobývají na území České republiky od měsíce listopadu 2022, což žalovaný neshledal natolik dlouhodobým pobytem, že by jejich vycestování mělo znamenat nepřiměřenou újmu. Nezletilí mají nárok na zdravotní péči a finanční i materiální pomoc. Žalobce d) bude mít po určitém čase přístup na finský trh práce.

### III. Žaloby

16. Žalobci se domnívají, že odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaného, proč nepřistoupil k využití diskrečního oprávnění předpokládaného v článku 17 nařízení Dublin III je nedostatečné a odporuje mezinárodním závazkům České republiky, konkrétně článku 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod a článku 3 Úmluvy o právech dítěte. Žalovaný nikterak nezohlednil, že jeho rozhodnutí nepřiměřeně zasahuje jak do rodinného, tak do soukromého života celé rodiny, tak i do nejlepšího zájmu nezletilých dětí.
17. V konkrétnostech mají za to, že nebylo přihlédnuto k individuální situaci rodiny, neboť byly hodnoceny pouze obecné podmínky ve Finské republice stran azylového systému. Žalobci ovšem nenamítali nedostatky tamního azylového systému, mají však vážné důvody k tomu, aby nemuseli vycestovat z České republiky. Zdůraznili, že žalobce d) má silné vazby na Českou republiku, dlouhodobě zde žije a pracuje, konkrétně v Brně, Česká republika je žalobcům blízká z hlediska historického, jazykového i kulturního. Ve Finsku nemají žádné vazby, zázemí. Nezletilé děti žalobce se učí česky, absolvují povinnou školní docházku, prohlubuje se tak jejich integrace do české společnosti. Při rozhodování měl být brán v úvahu nejlepší zájem dětí, který bylo v konkrétní věci nejprve zapotřebí definovat a zjistit veškeré skutkové okolnosti. Tím se však žalovaný vůbec nezabýval a nikterak nevymezil, co skutečně je v nejlepším zájmu nezletilých dětí. Žalobci mají za to, že již samotné vycestování nezletilých dětí ze země původu bylo velkým zásahem do jejich zájmů, pokud by však nyní byly vytrženy z prostředí, kde si již zvykly, a vytvořily si vazby, mají zde odpovídající zázemí a začaly studovat, jednalo by se o další nepřiměřený zásah, který by se negativně projevil na jejich dalším zdravém vývoji. Finsko je pro ně cizí i z hlediska jazykového a kulturního.
18. Dále žalobci uvedli, že žalobkyně c) trpí akutní pyelonefritidou, tedy zánětem ledvin, nejzávažnější formou infekce močových cest. Neměla by tedy pobývat v chladném prostředí, což Finsko bezesporu je – v této souvislosti žalobci poukázali na skutečnost, že se ve věcech mezinárodní ochrany neuplatní koncentrace řízení.

19. Žalobci též poukázali na skutečnost, že žalobce d) v České republice dlouhodobě pracuje, přičemž ve Finsku by pracovat mohl až po několika měsících, přišel by o své dlouhodobé zaměstnání a příjem. Život celé rodiny by ve Finsku by byl velmi nákladný.
20. Žalobci závěrem též označili za nelogický názor žalovaného o tom, že vycestování žalobců do Finska nebude nepřiměřeným zásahem do jejich rodinného a soukromého života s ohledem na geografickou blízkost Finska a Ruské federace. Naopak poukázali na výrazné kulturní, jazykové a sociální rozdíly mezi těmito státy s tím, že naopak Česká republika je pro žalobce d) domovem, kde chce žít se svou rodinou.
21. Žalobci považují napadená rozhodnutí co do odůvodnění toho, proč žalovaný nepřistoupil k aplikaci diskrečního oprávnění za nedostatečné a neúplné a pro nezohlednění mezinárodních závazků také za nezákonné. Žalovaný nezhodnotil komplexně veškeré rozhodné skutečnosti, a především nehodnotil zájem nezletilých žalobců b) a c).
22. Žalobci navrhli zrušení napadeného rozhodnutí.

#### **IV. Vyjádření žalovaného**

23. Ve vyjádření k žalobě ze dne 1. 7. 2023 žalovaný odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu týkající se potřeby vyloučení jevu „asylum či forum shopping“ v dublinském systému, přičemž užití diskrečního oprávnění podle článku 17 nařízení Dublin III má být vyhrazeno toliko výjimečným případům.
24. Zdůraznil, že azylový systém ve Finsku nevykazuje systémové nedostatky.
25. K nejlepšímu zájmu dítěte uvedl, že rozhodnutí byla vydána pro celou rodinu a ve věci nedojde k jejímu rozdělení. O onemocnění žalobkyně c) nebylo v průběhu správního řízení hovořeno.

#### **V. Replika žalobců**

26. Ve svém vyjádření z 21. 7. 2023 žalobci k posouzení nejlepšího zájmu dítěte zdůraznili, že skutečnost, že nedojde k rozdělení rodiny, není jedinou podstatnou okolností, která má být hodnocena. Ve věci nebyla hodnocena integrace dětí do české společnosti, jejich další vytržení ze sociálního prostředí, kulturní a jazyková blízkost České republiky a země původu, resp. akutní onemocnění nezletilé žalobkyně c).
27. Žalobci mají za to, že jejich případ je oním výjimečným případem, v němž by Česká republika měla přistoupit k aplikaci článku 17 odst. 1 nařízení Dublin III, přičemž jejich vazby na Českou republiku jsou velmi silné.

#### **VI. Posouzení věci krajským soudem**

28. Krajský soud přezkoumal napadená rozhodnutí žalovaného, jakož i řízení, jež jejich vydání předcházela. V napadených rozhodnutích přitom zjistil takové vady, k nimž byl povinen

přihlédnout i bez návrhu, srovnej § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s., přičemž dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

29. Jádrem přezkumu v souzené věci je úvaha žalovaného, proč při svém rozhodování o tom, že státem příslušným k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu žalobců dle nařízení Dublin III je Finská republika, nepřistoupil k aplikaci článku 17 odst. 1 daného nařízení.
30. V projednávané věci je nesporné, že na základě pravidel pro určení příslušnosti členského státu dle nařízení Dublin III, je k posouzení žádosti žalobců příslušná Finská republika. Žalobci se však domáhají aplikace diskrečního oprávnění obsaženého v článku 17 odst. 1 nařízení, resp. vypořádání (ne)použití toho ustanovení. K aplikaci oné diskrece vyzvali správní orgán již v průběhu správního řízení.
31. Zde je na místě připomenout cíl dublinského systému, jímž je zajistit, aby byl za posuzování žádosti o mezinárodní ochranu odpovědný pouze jeden stát, zabránit zahlcení systému žádostmi téže osoby v různých členských státech a co nejrychleji určit stát příslušný k posuzování žádosti, aby byl zaručen přístup k účinné mezinárodní ochraně, přičemž nařízení směřuje k eliminaci tzv. forum shopping, respektive asylum shopping, tj. snaze žadatelů vybírat si, kde chtějí získat mezinárodní ochranu. Za tím účelem obsahuje nařízení Dublin III kritéria pro určování příslušného státu tak, aby v individuálních situacích bylo možné jednoznačně určit členský stát odpovědný za posuzování konkrétní žádosti.
32. Soud pro přehlednost konstatuje, že dle článku 17 odst. 1 nařízení Dublin III platí, že odchýlně od čl. 3 odst. 1 se může každý členský stát rozhodnout posoudit žádost o mezinárodní ochranu, kterou podal státní příslušník třetí země (...), i když podle kritérií stanovených tímto nařízením není příslušný. Členský stát, který se rozhodl, že posoudí žádost o mezinárodní ochranu podle tohoto odstavce, se stává příslušným členským státem a přebírá povinnosti s tím spojené (...).
33. Diskreční oprávnění obsažené v článku 17 odst. 1 nařízení Dublin III tedy představuje možnost státu posoudit žádost o udělení mezinárodní ochrany, i když k němu není příslušný. Mohou totiž nastat situace, kdy postup podle kritérií pro určení státu příslušného k posouzení žádosti nepovede k realizaci smyslu řízení, jímž je poskytnutí skutečné efektivní ochrany před individuálně identifikovanou újmou. Jinými slovy článek 17 je na místě užít v případě, kdy ve státě příslušném k řízení o mezinárodní ochraně dle nařízení Dublin III nebude žadatel v bezpečí před hrozbou takové újmy, resp. pokud pojednáváná hrozba újmy je předkládána ve smyslu trvání důvodu, který vedl žadatele o azyl k opuštění třetí země, i ve státě příslušném k posouzení žádosti (např. dosah ohrožení života žadatele i na území příslušného státu), případně ve smyslu výjimečného důvodu v podobě zvláštního zájmu (zvýraznění přidáno krajským soudem), blíže srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 1. 2017, č. j. 2 Azs 222/2016-24). Krajský soud rovněž doplňuje, že v souzené věci se jedná o jiné posuzování, než je přezkum azylového řízení v určeném státě z důvodu vyloučení existence systémových nedostatků, pro které by nebylo možno žadatele do tohoto státu přemístit, pročez uvedené je dle judikatury Nejvyššího správního soudu při konstatování příslušnosti jiného státu nutno provést vždy (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 2. 2015, č. j. 1 Azs 248/2014-27).

34. Krajský soud v kontextu souzené věci považuje rovněž za vhodné připomenout obecné zásady týkající se aplikace diskrečního oprávnění správním orgánem. Z ustálené judikatury (za všechny srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 3. 2005, č. j. 6 A 25/2002-42, č. 906/2006 Sb. NSS, či nálezy Ústavního soudu ze dne 20. 6. 1996, sp. zn. III. ÚS 84/94, ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 94/97, či ze dne 10. 3. 2008, sp. zn. IV. ÚS 2701/07) vyplývá, že diskrece je v právním státě vždy určitým způsobem omezena nebo vymezena, není nelimitována, jinak by byl vytvářen prostor pro nepřijatelnou libovůli. V rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 3. 2008, č. j. 5 As 51/2007-105, se přitom konstatuje, že „když správní orgán rozhoduje na základě volné správní úvahy, musí být jeho rozhodnutí přezkoumatelné a musí být zřejmé, že z mezí a hledisek správního uvážení nevybočil. I v těchto případech musí správní orgán respektovat stanovené procesní postupy i elementární právní principy správního rozhodování“.
35. Ani správní uvážení ohledně toho, zda bude aplikováno diskreční oprávnění obsažené v článku 17 odst. 1 nařízení Dublin III, proto nelze provádět zcela neomezeně.
36. V aktuálně pojednávaném případě lze za výše zmíněný limit považovat povinnost státu zabývat se případy vykazujícími okolnosti hodné zvláštního zřetele, tedy tam, kde by neposouzení možných důsledků postoupení žádosti státu příslušnému k řízení dle nařízení Dublin III mohlo vést k nenaplnění smyslu nařízení, tj. k nezajištění účinné mezinárodní ochrany, to vše ve spojení s posouzením nejlepšího zájmu nezletilých žalobců b) a c) a z mezinárodních závazků České republiky.
37. Jak vyslovil Nejvyšší správní soud již ve shora zmíněném rozsudku ze dne 5. 1. 2017, „vyjádření suverenity v podobě atrakce posuzování žádosti o mezinárodní ochranu příslušným státem tak neznamená právo k libovůli, nýbrž povinnost hledat a nacházet racionální řešení přiměřená konkrétním okolnostem“. Nejvyšší správní soud v citovaném rozhodnutí charakterizoval návazně dvě skupiny případů hodných zvláštního zřetele (bez ambice vyčerpávajícím způsobem tyto obecně popsat): v první řadě případy, kdy má žadatel o mezinárodní ochranu zvláštní vztah k České republice, resp. Česká republika má zvláštní zájem na jeho ochraně; další skupinu pak představují případy, kdy by aplikace určené příslušnosti jiného členského státu mohla mít nežádoucí důsledky jiné než takové, s nimiž samotné nařízení Dublin III typově počítá a pro něž stanovuje konkrétní specifická pravidla (viz jeho čl. 3 odst. 2). V druhé z popsanych typových skupin případů je na místě nejprve zkoumat, zda by tyto důsledky mohly skutečně s významnou pravděpodobností nastat, a pokud ano, zda stát příslušný dle nařízení může sám učinit opatření, která by zajistila ochranu žadatele před těmito důsledky.
38. Krajský soud konstatuje, že z pohledu v předchozím odstavci vymezených skupin případů hodných zvláštního zřetele se žalovaný v napadených rozhodnutích dostatečným a přezkoumatelným způsobem nevypořádal ani z jednou z nich. V souzené věci správní orgán sice zcela nerezignoval na odůvodnění toho, proč nepřistoupil k aplikaci diskrečního oprávnění vymezeného v článku 17 odst. 1 nařízení Dublin III, krajský soud ovšem v jeho odůvodnění postrádá přezkoumatelnou úvahu o tom, proč individuální případ žalobců nepovažoval za hodný zvláštního zřetele, a především pak náležité posouzení nežádoucích důsledků aplikace určené finské příslušnosti ve světle práva na soukromý a rodinný život žalobců, resp. nejlepšího zájmu nezletilých žalobců b) a c).

39. Žalovaný nikterak nehodnotil z pohledu možné aplikace článku 17 odst. 1 nařízení Dublin III, čtyřletou „bezproblémovou“ existenci žalobce d) na území České republiky (platné povolení k pobytu, spolehlivý výkon zaměstnání, pozitivní hodnocení zaměstnavatele, odvody do sociálního a zdravotního systému, integrace do české společnosti, vybudování sociálního a materiálního zázemí, přátelé), přičemž dle názoru soudu nepostačí odůvodnění neexistence případu zvláštního zřetele hodného tím, že „finská legislativa umožňuje přístup na pracovní trh po třech měsících od podání žádosti“, přičemž v přijímacích střediscích je poskytována materiální i finanční pomoc.
40. Odůvodnění správního uvážení v tomto směru neodpovídá skutkového stavu věci a zásadám logiky a není v souladu s účelem sledovaným tímto institutem. Správní orgán neuvedl, jaká kritéria v rámci své úvahy vůbec použil. Jeho rozhodnutí není dostatečně individualizováno.
41. Správní orgán se dále s tvrzeným zásahem do práv a na rodinný a soukromý život žalobců vypořádal velice stroze, a to holým konstatováním, že k němu nedojde, neboť rodina nebude rozdělena.
42. Za více alarmující ovšem považuje krajský soud způsob, jakým se správní orgán pojednal o namítaném zásahu do nejlepšího zájmu nezletilých dětí v případě jejich přemístění do Finské republiky v důsledku neuplatnění atrakce předpokládaná v článku 17 odst. 1 nařízení Dublin III.
43. Nejlepší zájem dítěte je právo, zásada a procesní pravidlo pevně zakotvené v mezinárodním právu i evropském právu. Výbor pro práva dítěte OSN (výbor CRC) směřodratně vykládá posouzení nejlepšího zájmu tak, že se jedná o jedinečnou činnost, která by měla být provedena v každém jednotlivém případě (...) a spočívá v posouzení a vyvážení všech prvků nezbytných k rozhodnutí v konkrétní situaci pro konkrétní dítě nebo skupinu dětí<sup>1</sup>. Článek 3 Úmluvy o právech dítěte pak uvádí, že „zájem dítěte musí být předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí ...“. Na nejlepší zájem dítěte je kladen větší důraz i v rámci společného evropského azylového systému<sup>2</sup>, přičemž článek 24 Listiny základních práv Evropské unie stanoví, že „při všech činnostech týkajících se dětí, ať už uskutečňovaných veřejnými orgány, nebo soukromými institucemi, musí být prvořadým hlediskem nejvlastnější zájem dítěte“.
44. Dle zmíněného obecného komentáře Výboru OSN by při realizaci nejlepšího zájmu měly být dodrženy dva kroky: 1. posouzení nejlepšího zájmu dítěte, jehož cílem je, na základě konkrétních okolností případu, zjistit jaké jsou relevantní faktory v posouzení nejlepšího zájmu, dát jim konkrétní obsah a přiřadit jim váhu v jejich vzájemných souvislostech; 2. určení nejlepšího zájmu dítěte, což souvisí se zajištěním procesních záruk při autoritativní determinaci nejlepšího zájmu dítěte příslušným orgánem.

<sup>1</sup> srovnej Výbor CRC, obecný komentář č. 14 (2013) k právu dítěte na uplatňování jeho nejlepšího zájmu jako předního hlediska (čl. 3 odst. 1), 29. května 2013, CRC /C/GC/14

<sup>2</sup> Evropská komise, Child-specific provisions in the Common European Asylum Package, část věnovaná zvláštním ustanovením o dětech v aktuálním společném evropském azylovém systému a v návrzích na jeho reformu z 4. května a 13. července 2016

45. V souzené věci nicméně zájem nezletilých žalobců nebyl nikterak definován, natož řádně a přezkoumatelně posouzen. Správní orgán se omezil toliko na vyjádření svého přesvědčení o tom, že přemístění dětí do Finské republiky nebude nepřiměřených zásahem do jejich práv, s prostým poukazem na existenci povinné školní docházky ve Finsku do osmnácti let věku, povinné výuky finštiny, existenci volnočasových aktivit v přijímacích střediscích, jakož i dostupnost lékařské péče, potažmo geografickou blízkost s Ruskou federací. Rozhodnutí žalovaného ovšem postrádá jakoukoliv individualizaci a komplexní posouzení individuální situace nezletilých žalobců.
46. Azylové orgány jsou přitom odpovědné za zohlednění nejlepšího zájmu dítěte ve všech fázích azylového řízení. Dle „Praktické příručky EASO (European Asylum Support Office) k nejlepšímu zájmu dítěte v azylovém řízení“ z roku 2019, musí jakýkoliv postup související s nejlepším zájmem dítěte věnovat patřičnou pozornost rodinné situaci dítěte; situaci v zemi původu; konkrétní zranitelnosti; bezpečnosti a rizikům, kterým je dítě vystaveno; potřebě ochrany; míře integrace v hostitelské zemi; duševnímu a tělesnému zdraví, vzdělání a sociálně-ekonomickým podmínkám. Musí též zohlednit pohlaví dítěte; jeho sexuální orientaci nebo genderovou identitu; národnostní, etnický či sociální původ; náboženství; zdravotní postižení; status migranta, rezidenta nebo občana; věk; ekonomickou situaci; politické nebo jiné názory; kulturní a jazykové zázemí nebo jiný status. Správní orgán musí následně nalézt rovnováhu mezi různými právy dítěte a usilovat o co nejlepší uplatnění všech jeho práv. Dokumentace nejlepšího zájmu by měla zahrnovat podrobný popis situace dítěte, včetně všech záruk a zjištění, a analýzu popisující vyvážení faktorů, možnosti zvažované pro dítě, která volba je v nejlepším zájmu dítěte a proč.
47. K tomu, jak postupovat při posuzování nejlepšího zájmu dítěte v konkrétní věci dává vodítko opět Výbor OSN v Obecném komentáři č. 14 k Úmluvě, resp. i *acquis* EU týkajícího se azylu<sup>3</sup>. Správní orgán při své úvaze o nejlepším zájmu dítěte musí uvážit mj. o možnosti sloučení rodiny; životě, přežití a rozvoji dítěte; jeho blahu, totožnosti dítěte a jeho prostředí; situaci zranitelnosti; potenciální oběti obchodování s lidmi; ostatních zvláštních potřebách; právu dítěte na vzdělání; právu dítěte na zdraví; celistvosti rodiny; zachování rodinného prostředí a udržování vztahů; vyslechnutí názorů dítěte; ochraně a bezpečnosti dítěte; zásadě zákazu diskriminace; péči a vedení v souladu s rozvíjejícími se schopnostmi dítěte.
48. Již ze shora představeného prostého výčtu kritérií, jimiž se má správní orgán zabývat při svých úvahách o nejlepším zájmu dítěte, je patrné, že zkoumání nejlepšího zájmu nezletilých žalobců v souzené věci nebylo provedeno komplexně. Žalovaný poté, kdy Finská republika uznala svou příslušnost k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu žalobců, dovedl, že v případě Finska nejsou dány závažné důvody se domnívat, že by zde docházelo k systémovým nedostatkům co do azylového řízení a podmínek přijetí žadatelů dosahující rizika nelidského či ponižujícího zacházení, vyjádřil své ničím neodůvodněné přesvědčení, že v případě nezletilých žalobců nebude jejich vycestování znamenat nepřiměřený zásah do jejich budoucího vývoje, neboť ve Finské republice je dána povinná školní docházka, děti se budou učit finštině, v přijímacích střediscích mají přístup k volnočasovým aktivitám a

<sup>3</sup> viz Zpráva agentury FRA o základních právech, 2018, s. 184–186

lékařské péči. Jejich pobyt v České republice není nijak dlouhodobý, přičemž Finsko je geograficky blízce jejich původnímu bydlišti.

49. Žalovaný tedy nikterak své správní uvážení neindividualizoval, nezohlednil prostředí, kde děti žily, žijí a v důsledku jeho rozhodnutí budou žít (domácí prostředí v Brně *vs.* přijímací středisko), rozvoj dětí (dosavadní půlroční studium češtiny jakožto slovanského jazyka příbuzného s jazykem rodným a nástup do základní školy v České republice *vs.* studium dalšího nového jazyka ugrofinské jazykové skupiny, povinná školní docházka v přijímacím středisku), nikterak nepojednal o blahu dítěte (život v úplné rodině v rodinném prostředí a v zemi s určitými kulturními blízkostmi, kde je otec integrován a vytvořil sociální a materiální zázemí *vs.* další vykořenění a přesídlení do přijímacího střediska, kde budou mít rodiče nezletilých přístup k práci až po určitém čase); ostatní zvláštní potřeby dětí, zachování rodinného prostředí a udržování vztahů (prohlubující se integrace dětí do českého prostředí, školní docházka, přátelé a známí); děti rovněž nebyly správním orgánem nikterak slyšeny s odkazem na jejich věk, byť se dle krajského soudu jedná o děti ve věku, v němž jsou již schopny přiměřeným způsobem své názory formulovat (ke dni rozhodování správního orgánu dosáhly bezmála deseti, potažmo třinácti let). V této souvislosti nad rámec již uvedeného krajský soud konstatuje, že správní orgán nemohl zohlednit zdravotní stav nezletilé žalobkyně c), neboť k tomu, že by měla trpět zdravotními problémy, neměl ke dni vydání svého rozhodnutí žádné indicie. V novém řízení ovšem danou okolnost již bude zapotřebí vyhodnotit.
50. Krajský soud uzavírá, že správní orgán nedostal při posuzování a určování nejlepšího zájmu nezletilých žalobců povinnosti odůvodnit zohlednění ochrany a péče nezbytné pro jejich blaho podle článku 3 Úmluvy. Ochranu a péči je třeba chápat v nejširším slova smyslu, tedy též jako závazek zajistit blahobyt a rozvoj dítěte, což zahrnuje mj. zajištění základních materiálních, fyzických, vzdělávacích i emocionálních potřeb dítěte, jakož i potřebu citové vazby a bezpečí. Při tomto posuzování je třeba podrobně zhodnotit současnou situaci dítěte a zároveň zohlednit možná budoucí rizika a újmny vzniklé v důsledku rozhodnutí, které se dítěte týká, což v napadených rozhodnutích chybí.
51. Krajský soud si je samozřejmě vědom toho, že konkrétní zájmy dítěte cizinců v rámci konkrétního případu se mohou dostat do střetu s veřejným zájmem státu. V takovém případě je pak ovšem zapotřebí v souladu s principem proporcionality důkladné poměrování obou protichůdných zájmů, přičemž nejlepší zájem dítěte má být zohledněn jako zájem přední. I tato úvaha v napadeném rozhodnutí zcela absentuje.
52. Co se týče souvztažné judikatury, zbývá pro úplnost doplnit, že zásada nejlepšího zájmu dítěte je definována i v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva. Ve věci *Rodríguez Da Silva a Hoogkamer proti Nizozemsku* (rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 31. 1. 2006, č. stížnost 50435/99) soud uvedl, že v kontextu pozitivních i negativních závazků musí stát dosáhnout spravedlivé rovnováhy mezi konkurenčními zájmy jednotlivce a společnosti jako celku. V obou případech však stát požívá určité míry volnosti.
53. Dle Ústavního soudu České republiky se úvahy o posuzování nejlepšího zájmu dítěte musí promítnout i do odůvodnění přijatého rozhodnutí, z něhož musí být zřejmé, že nejlepší zájem dítěte byl při rozhodování skutečně předním hlediskem. V rozhodnutí musí být

vyloženo, co příslušný orgán považoval za nejlepší zájem dítěte, na základě jakých kritérií k tomuto závěru dospěl a případně, jak byl nejlepší zájem dítěte poměřován s dalšími důležitými zájmy či právy (srov. nález ze dne 29. 6. 2017, sp. zn. I. ÚS 3226/16, bod 26). Nejlepší zájem dítěte považuje Ústavní soud za koncept flexibilní, který by měl být vždy posuzován a definován individuálně s ohledem na konkrétní situaci, v níž se dotčené dítě nachází, přičemž pozornost je třeba věnovat jeho osobním poměrům, konkrétní situaci a jeho potřebám (viz nález Ústavního soudu ze dne 31. 12. 2018, sp. zn. II. ÚS 2344/18, bod 26.)

54. Soudní dvůr Evropské unie v rozsudku ve věci *Parlament vs. Rada*, který se týkal sloučení rodiny, připomenul, že při provádění unijního práva členské státy musejí dbát na to, aby braly náležitě v úvahu nejlepší zájmy nezletilého dítěte i tehdy, pokud jim unijní právo přiznává určitý prostor pro uvážení (srovnej rozsudek Soudního dvora, velkého senátu, ze dne 27. 6. 2006, ve věci C 540/03).
55. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 25. 9. 2020, č. j. 4 Azs 171/2019-2, vyslovil, že v případě nejlepšího zájmu dítěte nesmí být v řízení správní orgány při jeho zjišťování pasivní. To plyne ze samotné dikce článku 3 odst. 1 Úmluvy, který stanoví rozhodovacím orgánům (nikoliv cizinci) povinnost k zohlednění nejlepšího zájmu dítěte jako předního hlediska. Zároveň se jedná o právo, které náleží právě dítěti, nikoliv cizinci. Aby mohl být nejlepší zájem dítěte skutečně předním hlediskem, musí jej správní orgány nejdříve dostatečně důkladně definovat. V řízení musí být postaveno najisto, co skutečně je nejlepším zájmem dítěte.
56. Ve světle shora předestřených úvah krajský soud uzavírá, že úvaha žalovaného o tom, co v souzené věci představuje nejlepší zájem nezletilých žalobců b) a c), v napadených rozhodnutích chybí, stejně jako vyhodnocení tohoto zájmu ve světle dopadů přesídlení nezletilých do Finské republiky ve vazbě na jejich pobytovou historii, přičemž tento zásadní deficit činí úvahu správního orgánu o neužití článku 17 odst. 1 nařízení Dublin III neúplnou, tedy i nepřezkoumatelnou.

## VII. Závěr a náhrada nákladů řízení

57. Soud proto napadené rozhodnutí dle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. zrušil pro nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení, ve kterém bude tento ve smyslu § 78 odst. 5 s. ř. s. vázán právním názorem vysloveném ve zrušujícím rozsudku. V dalším řízení žalovaný odstraní vady rozhodnutí ve smyslu výše nastíněných úvah, to vše při vědomí individuálních okolností předmětné věci a přiměřenosti dopadů rozhodnutí do právní sféry žalobců.
58. V souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. zavázal krajský soud žalovaného k náhradě nákladů řízení žalobců, a to nákladů právního zastoupení žalobců advokátem v rozsahu tří úkonů právní služby spočívající v přípravě a převzetí zastoupení, sepisu žaloby a sepisu vyjádření, a to za každého z žalobců, snižené o 20 %, tj. na částku 2 480 Kč [§ 1 odst. 3, § 7 bod 5, § 9 odst. 4, § 12 odst. 4 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (dále jen „advokátní tarif“), vycházejí z odměny 3 100 Kč za jeden úkon]. Při zastoupení čtyř osob za tři výše uvedené úkony právní služby

se jedná o celkovou částku 29 760 Kč (4 x 2480 x 3). Podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu advokátovi náleží dále paušální náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč za jeden společný úkon, tedy tři režijní paušály po 300 Kč, tj. 900 Kč. S připočtením 21 % DPH činí náklady právního zastoupení celkem 37 099 Kč (30 660 x 1,21), přičemž právní zástupce vykonává advokacii jako společník veřejné obchodní společnosti. Soud žalovaného k jejich zaplacení zavázal k rukám zástupce žalobců podle § 149 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“) ve spojení s ustanovením § 64 s. ř. s. Lhůtu k zaplacení soud stanovil v souladu s ustanovením § 160 odst. 1 o. s. ř., neboť tato lhůta je přiměřená možnostem žalovaného.

#### **Poučení:**

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu.

Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti tomuto rozsudku odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá toto vykonatelné rozhodnutí, může oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí.

Ostrava 1. srpna 2023

JUDr. Kateřina Štěpánová, Ph.D.  
samosoudkyně